

Labsii Bulchiinsa Investmentii Mootummaa Naannoo Oromiyaa Murteessuuf Bahe, Lakkoofsa 249/2015

Gaheen investmentiifi industiriin guddina diinagdee, hawaasummaa, ce'umsa teeknoloojiifi carraa hojii uumuu Naannichaa keessatti qabu ol'aanaa waan ta'eef, karaa kana milkeessuu danda'amuun seera Bulchiinsa Investmentii Naannichaa tumuun waan barbaachiseef;

Bulchiinsi investmentii Naannichaakaraa bu'uura seeraafi iftoomina qabuun akka gaggeeffamuu taasisuuf, akkasumas pirojeektoonni investmentii guddina diinagdeetiif shoora ol'aanaa qaban haala itti babal'atan mijeessuufi sirna deeggarsaafi hordoffii ittifufiinsa qabu diriirsuun bu'a qabeessummaa pirojeektoota investmentii mirkaneessuun barbaachisaa ta'ee waan argameef;

Qaamolee bulchiinsa investmentiifi Aangoofi hojii isaanii ifatti tumuun Naannicha keessatti kenna tajaajilaa, komiifi waldiddaa dhimmoota investmentiin wal-qabatanii jiran karaa si'oomina, qulqullina, iftoomina qabuufi, ittigaafatamummaa mirkaneessuu danda'uun diriirsuun investmentii Naannichaa hawwataa taasisuun barbaachisaa ta'ee waan argameef;

Qonnaan bulaa, horsiisee bulaafi gamisa horsiisee bulaa akkasumas Interpiraayizota qabeenya horatanii gara hojii investmentiitti ce'uu barbaadaniif dhuunfaadhaan yookiin bifa gurmaa'een gara hojii investmentiitti ceesisuun sochii investmentii keessatti hirmaachisuun ittifufiinsaan fayyadamtoota taasisuun ce'umsa diinagdee Naannichaa keessatti gahee isaanii akka bahan taasisuuf sirna bifa addaatiin itti deeggaraman diriirsuun barbaachisaa ta'ee waan argameef;

Akkaataa Heera Mootummaa Naannoo Oromiyaa Fooyya'ee Bahe Labsii Lakkoofsa 46/1994 Keewwata 49 (3) (a) tiin kan kanatti aanu labsameera.

Kutaa Tokko

Tumaalee Waliigalaa

1. Mata Duree Gabaabaa

Labsiin kun “**Labsii Bulchiinsa Investmentii Mootummaa Naannoo Oromiyaa Lakkoofsa 249/2015**”jedhamee waamamuu ni danda'a.

2. Hiika

Akkaataan jechichaa hiika biroo kan kennisiisuuf yoo ta'e malee, Labsii kana keessatti:

- 1) “**Babal'ifannaa yookiin Fooyyeessuu**” jechuun hanga dandeettii oomishtummaa yookiin kenna tajaajilummaa dhaabbanni duraan ture irra gahuu danda'u yoo Xiqqaate hanga % 50'n guddisuun yookiin oomishummaa yookiin sararaa kenna tajaajilaa haaraa dhaabbata duraan ture dabaluuudhaan oomishaa yookiin tajaajila yoo Xiqqaate % 100 dabaluuun yookiin lameeninuu guddisuu ni dabalata.

- 2) **“Biiroo”** jechuun Biiroo Investimentiifi Industirii Oromiyaa ta’ee akkaataa barbaachisummaa isaatti caasaa isaa sadarkaan jiru kan dabalatu dha.
- 3) **“Boordii”** jechuun qaama bulchiinsa investmentii Naannichaa ol-aanaa ta’uun bu’uura Labsii kanaan hundeeffamedha.
- 4) **“Ce’umsa Teeknoolojii”** jechuun oomisha oomishuuf yookiin adeemsa oomishaa hojii irra oolchuuf yookiin fooyyeessuuf yookiin tajaajila kennuuf kan gargaaru beekumsa sirna qabu dabarsuu yoo ta’u, hooggansa hojiifi beekumsa teekinikaa akkasumas haala gabaa teeknoolojiis kan dabalatudha. Ta’us meeshaalee gurguruu qofaaf yookiin kireessuuf wal qunnamtii yookiin walitti dhufeenya taasifamu hin dabalatu.
- 5) **“Dhaabbata Misooma Mootummaa”** jechuun dhaabbata misoomaa mootummaan guutummaan guutuutti yookiin gar-tokkee qooda aksiyoonaa keessa qabu dha.
- 6) **“Dhaabbata”** jechuun dhaabbata bu’aaf hundeeffame dha.
- 7) **“Dorgommii”** jechuun pirojektoota investmentii lafa investmentiif qophaa’e tokko irratti investerrri adda addaa karoora hojii dhiyeeffatee dorgomudha.
- 8) **“Gamisa Horsiisee Bulaa”** jechuun nama caalmaadhaan jireenyi isaafi kan maatii isaa horii horsiisuufi sadarkaa murtaa’een oomisha qonna irraa argamu irratti hundaa’e ta’ee qabeenya horateen gara investmentiitti galuuf fedhii qabudha.
- 9) **“Horsiisee Bulaa”** jechuun nama jiruufi jireenyi isaa beelladaafi bu’aa beelladaa irraa argamu irratti hundaa’e ta’ee qabeenya horateen gara investmentiitti galuuf fedhii qabudha.
- 10) **“Industirii”** jechuun adeemsa maashinarii yookiin meeshaalee warshaa fayyadamuun oomshinni itti oomishamu yookiin tajaajilli itti kennamu ta’ee hojiiwwan seektara qonnaa, tajaajilaa yookiin maanufaakcharingii kan hammatedha.
- 11) **“Industirii Manufaakcharingii”** jechuun damee industirii maashina-motora, meeshaa-harkaa yookiin humna namaatiin gargaaramuun, meeshaalee dheedhii yookiin bu’aalee industirii biroo irratti jijjiirama fiizikaalaa yookiin keemikaalaa taasisuudhaan meeshaa haaraa galteewwan irraa adda ta’e kan oomishudha.
- 12) **“Interpiraayizii Ce’e”** jechuun Interpiraayizii Maaykiroofi Xixiqqaa gara abbaa qabeenyaa giddu-galeessaatti ce’uu isaatiif ragaa ce’umsaa qaama aangoo qabu irraa dhiyeeffatee gara investmentiitti galuuf fedhii qabudha.
- 13) **“Investera”** jechuun nama dhuunfaa yookiin dhaabbata hojii investmentii irratti seera investmentii eeggatee bobba’e ta’ee, lammii biyya keessaa yookiin biyya alaati.
- 14) **“Investara Biyya Alaa”** jechuun Kaappitaala alaa Itoophiyaa keessatti seensisuun hojii irra kan oolche:
  - (a) Lammii biyya alaa;

- (b) Dhaabbata lammiin biyya alaa abbummaan irratti hirmaate;
- (c) Dhaabbata abbaa qabeenyaa kaminiyyuu biyya alaatti hundeeffame;
- (d) Dhaabbata Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 14(b fi c) jalatti ibsaman abbootii qabeenyaa waliin hundeessan; yookiin
- (e) Lammii Itoophiyaa jireenyi idilee isaa biyya alaa kan ta'e akka investara biyya alaatti ilaalamuu kan barbaadedha.

15) **“Investara Biyya keessaa”** jechuun investera Itoophiyaa keessatti kaappitalaa isaa hojii irra oolche ta'ee:

- (a) Lammii Itoophiyaa kan ta'e;
- (b) Qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin gamisa horsiisee bulaa gara investmentitti ce'an;
- (c) Dhaabbata Itoophiyaa keessatti hundaa'ee kan guutummaan guutuutti lammii Itoophiyaatiin qabame;
- (d) Dhaabbata Misoomaa Mootummaa;
- (e) Intarpiraayizoota Maayikiroofi Xixiqqaa gara investmentiitti ce'an;
- (f) Waldaa Hojii Gamtaa akkaataa seera rogummaa qabuutiin hundaa'ee;
- (g) Akkaataa seera rogummaa qabuutiin yookiin bu'uura waliigaltee idil-addunyaa Itoophiyaan raggaasisteen lammii biyya alaa yookiin Dhaabbata biyya alaa akka investera biyya keessatti lakkaa'ame;
- (h) Dhaabbata kanneen Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 3(a-f)tti ibsaman waliin Itoophiyaa keessatti hundeessan
- (i) Yeroo Labsiin Investmentii Mootummaa Federaalaa Lakk.1180/2012 bahetti investimatii hojii irra ture qofa ta'ee bu'uura seerota kanaan dura labsamanii yeroon booda haqamaniin investara biyya keessa hayyamni investimantii kennameefii ammas Itoophiyaa keessatti lammii biyya alaa yookiin dhaabbata biyya alaa hojii irra jiru; yookiin
- (j) Investimantiin Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 3(h) qofa kan ilaallatu ta'ee akkaataa Keewwata Xiqqaa kanaatiin dhalataa lammii biyya alaa kan ta'edha.

16) **“Investimantii”** jechuun baasii kaappitaalaa maallaqaan yookiin gosaan yookiin lamaaniiinuu hojii investmentii haaraa tokko gaggeessuuf, dhaabbata haaraa hundeeessuuf yookiin kan jiru babal'isuuf yookiin ol-guddisuuf yookiin fooyyeessuuf yookiin kan duraan ture guutummaan yookiin gartokkeen bituuf investaraan taasifamudha.

- 17) **“Kaappitaala”** jechuun maallaqa biyya keessaa yookiin maallaqa biyya alaa, sanada daddarbaa, meeshaalee oomishaa yookiin meeshaalee tajaajilaaf oolu, gamoo, baajata hojii adeemsiftuu, mirga qabeenyaa, mirga kalaqaa yookiin qabeenya daldalaa biroo kan qabatamaa ta’ee yookiin hin taane kan hammatudha.
- 18) **“Komii Investmentii”** jechuun komii mootummaafi investara gidduutti dhimma simannaa investmentiifi bulchiinsa investmentiin wal-qabatee investeraan caasaa bulchiinsa investmentii Naannichaa sadarkaan jiranitti murtii kenname irraa komii dhiyaatedha.
- 19) **“Koree Bulchiinsa Investmentii”** jechuun koree sadarkaa godinaa, bulchiinsa magaalaa yookiin aanaa irratti mana hojii mootummaa dhimmi isaan ilaalu irraa seeraan hundeeffamee hojii investimantii hooggananiifi qaama ol-aanaaf yaada murtii dhiyeessanidha.
- 20) **“Koree Raawwachiistuu Dhimma Investmentii”** jechuun qaama bulchiinsa investmentii Naannichaa ta’ee Labsii kanaan hundeeffameefi dhimmoota komiifi waldiddaa dhimma investimantiin walqabatee Naannicha keessatti uumamu ilaaluun murtii dhumaa kennudha.
- 21) **“Lafa Baadiyyaa”** jechuun lafa daangaa bulchiinsa gandoota baadiyyaa keessatti argamu ta’ee, lafa akkaataa seera rogummaa qabuun daangeeffamee pilaanii Magaalaa jala galee wal-harkaa fuudhinsi hin taasifamne hunda kan dabalatu dha.
- 22) **“Lafa Magaalaa”** jechuun lafa akkaataa seeraatiin bulchiinsa magaalaa jalatti daangeeffamee daangaa bulchiinsa magaalaa keessatti argamudha.
- 23) **“Mana Maree Bulchiinsaa”** jechuun Mana Maree Bulchiinsaa Mootummaa Naannoo Oromiyaati.
- 24) **“Naannawaa Investimantii”** jechuun akkaataa seera rogummaa qabuutiin gurmaa’insa investmentii Naannawaa tokkooffaa hanga arfaffaa jedhamuun kan adda baheedha.
- 25) **“Naannoo”** jechuun Naannoo Oromiyaati.
- 26) **“Nama”** jechuun nama uumamaa yookiin qaama mirgi namummaa seeraan kennameefidha.
- 27) **“Paarkii Industirii”** jechuun kaayyoowwan guddina magaalotaafi baadiyyaa sirnaafi pilaaniin gaggeessuu of keessatti kan qabateefi bu’uuraaleen misoomaa kan guutameef ta’ee, industiriiwwan hunda qabeessa, qindaa’aa, gosa hedduu yookiin gosa tokkoo, yookiin wal-fakkaatina kan qaban haala walirraa fudhachuu danda’aniin misoomsuuf kan hundeeffamu daangaan kan kaa’ameef iddoo murtaa’e qaama aangoo qabuun kan moggaafameefi bu’uura seera Bulchiinsa Paarkiiwwan Industiriitiin kan buludha.

- 28) **“Qaamolee Bulchiinsa Investimantii”** jechuun qaama bulchiinsa mootummaa Naannichaa ta’ee hojiiwwan investimantii Naannichaa keessatti gaggeeffaman abbummaan akka babal’isu, qindeessu, hoogganu, deeggaru, hordofuufi jajjabeessuuf Labsii kanaan kan hundeeffamedha.
- 29) **“Qonnaan Bulaa”** jechuun nama lafa baadiyyaa yookiin lafa baadiyyaa daangaa magaalaa jalatti daangeeffame keessatti mirga ittifayyadamaa qabaatee galii laficharraa argamuun ofiisaafi maatiisaa bulchu ta’ee qabeenya horateen gara investimantiitti galuuf fedhii qabudha.
- 30) **“Qe’ee Industirii”** jechuun qabeenya lafaa bu’aa ol’aanaatiif oolchuudhaaf, tokkoon tokkoo magaalaa fi ganda baadiyyaa Naannichaa keessatti pooteenshaala jiruun gosa Pirojektii investimentii gaggeeffamuu danda’an gurmeessee kan qabate, bu’uura pilaanii itti-fayyadama lafaatiin tajaajila misooma Industirii Maanufaakcharingiitiif akka oolan iddoowwan qorannoodhaan filatamanii qophaa’an yookiin tajaajila industirii maanufaakcharingiitiif ooluufi iddoowwan tajaajila qe’ichaaf pilaaniidhaan ramadaman kan haammatu, naannawa misooma industiriif adda bahee daangeeffamee yookiin paarkiin hin qaqqabamneetti ittifufiinsaana ijaarsa mataa isaanii gaggeessuudhaan kan ittifayyadamamu, lafa bu’uurri misoomaa mootummaadhaan guutamee dabarfamudha;
- 31) **“Ramaddii”** jechuun pirojeektota investimentii faayidaa ol-aanaa hawaasummaafi diinagdee keessatti qaban madaaluun dorgommiin ala haala lafti magaalaa fi baadiyyaa keessatti hojii investimentii liizii yookiin kiraadhaan qaama aangoo qabuun hayyamamudha.
- 32) **“Simannaa Pirojektii Investimentii”** jechuun Pirojektii investimantii gaggeessuuf yookiin hayyama investimantii argachuuf karoora bu’a qabeessummaa hojii investimentii qopheessuun hojii qabatamaatti jijjiiruuf dandeessisu waliin gaaffii investerrri dhiyeessu simachuudha.
- 33) **“Waldiddaa Dhimma Investimentii”** jechuun waldiddaa mootummaafi investera gidduutti waliigaltee pirojektii investimentii wajjiin walqabatee yookiin tilmaama qabeenyaa addaan citiinsaa waliigaltee pirojektiin raawwatameen walqabatee dhiyaatu yookiin haqamu hayyama investimentii wajjiin walqabatee uumamuun dhiyaatan kan of keessatti dabalatu ta’a.
- 34) **“Waliigaltee Pirojeektii Investimentii”** jechuun pirojeektii investimentii naannicha keessatti gaggeeffamu ilaalchisee akkaataa misoomni pirojeektii investimentii tokko ittigaggeeffamu irratti waliigaltee investarri Biiron yookiin Bulchaa Godinaa yookiin Kantiibaa Bulchiinsa Magaalota ittiwaamaamni isaanii Naannoof ta’e waliin mallatteessu ta’ee, mirgaafi dirqama waliigaltee kennaafi fudhataa tumudha.

35) “**Xiinxala Pirojektii Investmentii**” jechuun karoorra bu’a qabeessummaa pirojektii investimantii investeraan qoratamee dhiyaate ilaalchisee ulaagaalee xiinxala giddugaleessa godhachuun madaaluun gahumsa isaanii mirkaneessuudha.

3. Ibsa Koornayaa

Labsii kana keessatti jechi koornayaa dhiiraatiin ibsame kan dubartiis ni dabalata.

4. Daangaa Raawwatinsaa

Seera birootiin addatti kan tumame yoo jiraate malee, Labsiin kun hojiilee investmentii Naannicha keessatti gaggeeffaman, qaamolee mootummaa Naannichaa hojii investmentii keessatti gahee qabaniifi namoota Naannicha keessatti hojii investmentii irratti bobba’an hunda irratti raawwatiinsa ni qabaata.

5. Qajeeltoo Bu’uuraa

Hojiin investmentii Naannicha keessatti gaggeeffamu kamiyyuu qajeeltoowwan bu’uura armaan gadii irratti kan hundaa’u ta’a:

- 1) Hojiin investmentii Naannichatti gaggeeffamu kamiyyuu guddinaafi misooma ariifataa, hundagaleessaafi ittifufiinsa qabu kan mirkaneessu ta’uu qaba.
- 2) Hojiin investmentii kamiyyuu uummata Naannichaaf carraa hojii kan uumu, ce’umsa beekumsaafi teeknoolojii kan babal’isu ta’uu qaba.
- 3) Hojiin investmentii gaggeeffamu kamiyyuu qorannoo sakattaa’iinsa dhiibbaa naannoo irraatti kan hundaa’eefi fayyaa namaafi naannoo irratti haala dhiibbaa hin geessifneen ta’uu qaba.
- 4) Investmentiin Naannichatti gaggeeffamu kamiyyuu seerota akka biyyaafi Naannichaatti bahan waliin haala walsimuun kan raawwatamu ta’uu qaba.
- 5) Hojiin investmentii gaggeeffamu kamiyyuu mirga namoomaa yookiin duudhaafi safuu hawaasa Naannichaa kan hin faallessinee ta’uu qaba.
- 6) Investerra kamiyyuu pirojektii investmentii gaggeessu waliin walqabatee dirqama hawaasummaa isaa bahuu qaba.

Kutaa Lama

Sirna Simannaa, Calaalliifi Xiinxala Piroojeektii Investmentii

6. Qaamolee Hojii Investmentii Irraatti Bobba’uu Danda’an

- 1) Hojiin investmentii qaamolee armaan gadiitiin gaggeeffamuu ni danda’a:
  - (a) Nama;
  - (b) Qonnaan bulaa yookiin horsisee bulaa yookiin gamisa horsisee bulaan;
  - (c) Dhaabbata daldalaa akkaataa seera rogummaa qabuun hundeeffamaniin;
  - (d) Waldaalee Hojii Gamtaa akkaataa seera rogummaa qabuun hundeeffamaniin;
  - (e) Dhaabbata Misoomaa Mootummaa seera rogummaa qabuun hundeeffameen;

(f) Intarpiraayizoota Maayikiroofi XiXiqqaa gara investmentiitti ce'an.

- 2) Qaamni hojii investmentii akkaataa Keewwata kana KeewwataXiqqaa 1 tiin raawwatu bu'uura seera daldalaatiin yookiin seera rogummaa qabu birootiin galmaa'uu qaba.

7. Mootummaa Waliin Qindoominaan Hojii Investmentii Gaggeessuu

Mootummaan Naannichaa karaa Dhaabbilee Misoomaa Mootummaa Naannichaa hundeeffamee jiru yookiin haaraa hundeesuun sektera dhuunfaa waliin qindaa'uun hojii investmentii irratti bobba'uu ni danda'a. Haalli raawwii isaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

8. Simannaa Pirojektii Investmentii

- 1) Namni pirojektii investmentii Naannicha keessatti gaggeessuu barbaadu kamiyyuu ulaagaa seeraan tumame guutuun iyyannoo isaa Biiricha yookiin caasaa Biirichaa iyyaticha simachuuf aangoo qabutti dhiyeessuu ni danda'a.
- 2) Biiron yookiin caasaan isaan gaaffii investmentii dhiyaatu kan simatu lafa qaamni aangoo qabu pilaanii magaalaa yookiin karoora itti fayyadama lafa baadiyyaa irratti hundaa'uun tajaajila investmentiif qopheesseefi Mana Maree Bulchiinsaatiin mirkaneessise irratti hundaa'uun ta'a.
- 3) Keewwata kana KeewwataXiqqaa 2 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, pirojektii investmentii biyyaafi Naannichaaf bu'aa ol'aanaa kan qabu ta'uu Boordiidhaan kan itti amaname yoo ta'e, lafti dursee osoo hin qophaa'in simachuun lafti akka qophaa'uuf qaama aangoo qabuuf fedhii lafa investmentii dhiyeessuu ni danda'a.
- 4) Haalli Raawwii Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

9. Dorgommii Pirojektii Investmentii

- 1) Investerra lafa investmentii kan argatu dorgomiidhaan ta'a.
- 2) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti kan tumame jiraatus, gosoota pirojektii investmentii adda bahanii murtaa'an yookiin Pirojektii qonnaan bulaa, horsiisee bulaa, gamisa horsiisee bulaa, Waldaalee hojii gamtaa, yookiin Interpiraayizii ce'e lafa mootummaan pirojektii investmentiif qopheessu irratti dorgommii malee keessummaa'uu ni danda'a.
- 3) Raawwiin Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

10. Ulaagaa Gaaffii Pirojektii Investmentii Dhiyeessuuf Guutamuu Qabu

Namni hojii investmentii irratti bobba'uuf gaaffii pirojektii investmentii dhiyeessu kamiyyuu ulaagaa kanneen akka karoora bu'a qabeessummaa, kaappitaala sirrummaan isaa mirkanaa'eefi carraa hojii uumuu irratti kan hundaa'u ta'a. Tarreeffamni ulaagaa kanaa Dambii bahuun murtaa'u irratti hundaa'uun ta'a.

Kutaa Sadii

Kenniinsaafi Haaromsa Hayyama Investmentii

11. Hayyama Investmentii

- 1) Namni hojii investmentii irratti bobba’u barbaadu hayyamni investmentii akka kennamuuf Biirichatti yookiin caasaa isaa aangoo qabutti iyyachuu ni danda’a. Haalli raawwii isaa Dambii bahuun kan murtaa’u ta’a.
- 2) Hayyama investmentii qabaachuu qofti investera abbaa mirga ittifayyadama qabiyyee lafa investmentii isa hin taasisu.

12. Hayyama Investmentii Sadarkaa Mootummaa Federaalaatti Kenname

- 1) Labsii kana Keewwata 6 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta’ee, investerri sadarkaa Mootummaa Federaalaatti qaama aangoo qabu irraa hayyamni investmentii kennameef Naannicha keessatti hojjechuu barbaadu kamiyyuu hayyama kennameef Biirichatti dhiyaatee galmeessisuu qaba.
- 2) Biirichiis hayyama investmentii akkaataa Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 tiin dhiyaateef galmeessuun dura seera qabeessummaa hayyamichaa qaama hayyamicha kenne irraa qulqulleessuun galmeessuu qaba.
- 3) Akkaataa Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1tiin investarichi dhiyaatee hayyama isaakan hin galmeessisne yoo ta’e Naannicha keessatti kan hin simatamne ta’a.

13. Hayyama Investmentii Qaama Biraatiif Dabarsuu

- 1) Investarri hayyama investimantii argate tokko hayyama isaa qaama biraatti dabarsuun dhorkadha.
- 2) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti kan tumame jiraatus, iyyata dhiyeessee hayyama Biirichaatiin qaama biraatti dabarsuu ni danda’a.
- 3) Haalli raawwii Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa’u ta’a.

14. Hayyama Investimantii Argachuuf Iyyannoo Dhiyaatu

- 1) Namni hayyama investmentii argachuuf iyyata dhiyeessu kamiyyuu ulaagaalee armaan gadii guutuu qaba:
  - (a) Iyyata gaaffii hayyama investmentii;
  - (b) Kooppii waraqaa eenyummeessaa yookiin paaspoortii kan haaromfame suuraa waliin;
  - (c) Qorannoo karoora bu’a qabeessummaa hojii piroojektii investmentii qoratamee dhiyaateefiqama piroojektii xiinxaleen mirkanaa’e;
  - (d) Ragaa sochii maallaqa baankii agarsisuufi kaappitaala hojiif barbaachisu agarsiisu;
  - (e) Diyaaspooraa yoo ta’e Diyaaspooraa ta’uu isaafi dandeettii faayinaansii qabaachuu ragaa agarsiisu dhiyeeffachuu;

(f) Pirojektichi waldaan kan gaggeeffamu yoo ta'e barreeffama hundeeffamaafi Dambii ittiin bulmaataa waldaa qaama aangoo qabuun mirkanaa'e;

(g) Pirojeektichi qorannoo sakatta'iinsa dhiibbaa naannoo barbaachisu yoo ta'e ragaa qaama aangoo qabuun mirkanaa'e.

- 2) Ulaagaaleen Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti tumaman akkuma eegamanitti ta'ee, qaamni hayyama kennu pirojektii investmentii qonnaan bulaa, horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan dhiyaatanii murtii lafa pirojektii investmentii qabaniifi kanneen lafa qabiyyee dhuunfaa yookiin mootummaa irratti hojjechuuf karoorfame irratti hayyama kennuuf gurmaa'insa investmentii eeguuf hin dirqamu.

15. Dhaabbilee Misoomaa Mootummaa Investimantiidhaan Gara Dhuunfaatti Darban

Dhaabbileen Misoomaa Mootummaa Naannicha keessa turaniifi gurgurtaadhaan gara dhuunfaatti darban seera investimantii Naannichaa hordofuun hayyama investimantii qabaachuufi waliigaltee pirojektii investmentii qaama aangoo qabu waliin raawwachuuf irra deebiin galmaa'uu qabu.

16. Haaromsa Hayyama Investimantii

- 1) Investarri hayyama investimanti fudhatee hayyama isaa waggaa waggaa haaromsuu qaba.
- 2) Investarichi hayyama guyyaa fudhate irraa eegalee hojii osoo hin eegaliin waggaa lama (2) yoo ture yookiin yeroo hojii pirojektii investmentichaa xumuruuf Biiricha yookiin caasaa isaa aangoo qabu waliin guyyaa waliigale irraa waggaa lamaatiif (2) duubaatti kan hafe yoo ta'e hayyamichi kan hin haarofamne ta'a.
- 3) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 2 jalatti kan tumame jiraatus, investarichi ijaarsa kan hin eegalle yookiin xumuruu kan hin dandeenye sababa humnaa ol ta'e irraa kan ka'e yoo ta'e hayyamichi haaromfamuufii ni danda'a.
- 4) Haalli raawwii Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

17. Sababoota Hayyama Investimantii Dhorkisisan Yookiin Haqsiisan

- 1) Hayyamni investimantii kan dhorkamu yookiin kan haqamu qaama hayyamicha kenneen qofa ta'a.
- 2) Hayyamani investmentii sababoota armaan gadiitiin dhorkamuu ni danda'a:
  - (a) Qaama Bulchiinsa investmentii dhimmi ilaallatuuf odeeffannoo yookiin gabaasa raawwii pirojektii sirrii hin taaneefi yeroo isaa eegate kan hin dhiyeessine yookiin itti yaadee yookiin dagannoodhaan gabaasa dogoggoraa yoo dhiyeesse;
  - (b) Hayyama investimantii yookiin haaromsa hayyamaa kan argate gowwomsuudhaan yookiin ragaa yookiin odeeffannoo sobaa dhiyeessuun yoo ta'e;
  - (c) Hayyama Investmentii Kaayyoo fudhateen alatti kan itti tajajilame yoo ta'e;

- (d) Pirojektichi naannoo yookiin fayyaa namaa irratti miidhaa geessisuun isaa qaama aangoo qabuun mirkanaa'ee akka sirreessu beeksifamee yeroo kennameef keessatti kan hin sirreessine yoo ta'e;
  - (e) Sababa gahaa malee akkaataa labsichaafi Dambii Labsii kana bu'uura godhatee bahuun hayyama investmentii isaa kan hin haaromsine yoo ta'e;
  - (f) Tumaale Labsii kanaa, Dambiifi qajeelfama bu'ura labsii kanaatiin bahaniifi seerota biroo rogummaa qaban irra darbee yoo argame dha.
- 3) Investarri hayyamni investimantii isaa dhorkame dhimma dhorkaa hayyama isaatiif sababa ta'e akka sirreessuuf yeroon waggaa tokkoo kan kennamuuf ta'a.
- 4) Hayyamni investmentii sababoota armaan gadiitiin haqamuu ni danda'a:
- (a) Waliigalteen pirojektii investmentii investerichaa yoo diigame yookiin addaan cite;
  - (b) Daangaa yeroo Labsii kana Keewwata 16 Keewwata Xiqqaa 2 jalatti tumame keessatti pirojektii investmentii kan hin eegallee yookiin kan hin xumuurreefi hayyamichi kan hin haaromfamne yoo ta'e;
  - (c) Dhimma hayyama investmentii dhorkuuf sababa ta'e yeroo kennameef keessatti kan hin sirreessine yoo ta'e;
  - (d) Investerichi jajjabeessituu ashuuraan ala hojii investmentiif galfate hojii investmentii isaaf hayyamameen alatti yoo ittifayyadame yookiin seeraan ala nama biraatiif dabarsee yoo argame;
  - (e) Investerichi hayyama investmentii kan fudhate ragaa sobaatiin ta'uun isaa yoo mirkanaa'ee;
  - (f) Akkaata Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 2(d) jalatti tumameen sababa Pirojektichi naannoo yookiin fayyaa namaa irratti miidhaa geessisuun isaa qaama aangoo qabuun mirkanaa'ee yeroo dhorkaa kenname keessatti kan hin sirreessine yoo ta'e;
  - (g) Investerichi lafa liiziin yookiin kiraan fudhate pirojektii hayyamameefiin ala yoo itti-fayyadame yookiin hayyama qaama aangoo qabuun ala qaama sadaffaaf yoo dabarse;
  - (h) Investerichi hayyama investmentii isaa qaama aangoo qabuun osoo hin hayyamamiin nama biraaf dabarsee yoo kireesse;
  - (i) Investerichi seerota investmentii biyyaafi naannichaa rogummaa qaban kamiyyuu kan hin kabajneefi akeekkachiisa qaama aangoo qabuun isaaf kennamu kan hin fudhanne yoo ta'e yookiin of-eeggannoon kennameefii kan hin sirreessine yoo ta'e;
  - (j) Investerichi yakka investmentiidhaan wal-qabate raawwachuun kan itti-murtaa'e yoo ta'e;
  - (k) Investerichi seeraan ala qabeenya uumamaa kan mancaase yoo ta'e;

- (l) Mirga abbummaa qabiyyee yookiin maqaan yookiin gosti pirojektii investmentii hayyama itti-fudhate beekamtii qaama aangoo qabuun ala kan jijjiire yoo ta'e; yookiin
- (m) Fedhii isaatiin hojii investmentii kan dhiise yoo ta'e dha.
- 5) Hayyamni investmentii qaama aangoo qabuun kan haqame yoo ta'e sababa hayyamichi haqameef investerichiifi qaamoleen dhimmi ilaallatu kan beeksifaman ta'u.
- 6) Investerra hayyamni investmentii isaa haqame guyyaa hayyamni haqame irraa eegalee faayidaan inni argachaa ture battalumatti kan dhaabbatu ta'a.
- 7) Tarkaanfiin bulchiinsaa akkaataa Keewwata kanaatiin fudhatamu ittigaafatamummaa yakkaa kan hambisu miti.

Kutaa Afur

Haala Qonnaan Bulaan, Horsiisee Bulaan yookiin Gamisa Horsiisee Bulaan, Interpirayizii Gara Investimentiitti Ce'aniifi Waldaalee Hojii Gamtaa Hojii Investmentii Irratti Bobba'an

18. Akkaataa Qonnaan Bulaan, Horsiisee Bulaaniifi Gamisa Horsiisee Bulaan Hojii Investmentii Irratti Hirmaatan

- 1) Qonnaan bulaan, horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan qabiyyee lafa isaa yookiin lafa mootummaan pirojektii investmentiif qopheessu irratti dhuunfaadhaan yookiin maatiidhaan yookiin waldaadhaan gurmaa'ee hojii investmentii gaggeessuuf gaaffii pirojektii investmentii dhiyeeffachuu ni danda'a.
- 2) Investarra yookiin qonnaan bulaan, horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan qabeenya horateefi qonnaan bulaan, horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan qabiyyee lafa tajaajila investmentiif ooluu qabu waliin waldaan gurmaa'anii gaaffii hayyama investmentii dhiyeeffachuu ni danda'u.
- 3) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 2 jalattii kan tumame akkuma eegametti ta'ee, qonnaan bulaan, horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan qabeenya horate ijoollee isaa waliin yookiin maatiin qonnaan bula, horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan mirga ittifayyadama lafa baadiyyaa seeraan argatan waldaan gurmaa'anii gaaffii hayyama investmentii dhiyeeffachuu ni danda'u.
- 4) Raawwiin Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

19. Haala Investmentii Keessaa Sheeriin Itti Qabaatamu

Seerota biroottiin kan tumame akkuma eegametti ta'ee, qonnaan bulaan, horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan:

- 1) Qabiyyee lafa isaa irraa sababa investmentiif kan kaafamu yoo ta'e pirojekticha keessaa sheerii qabaachuu ni danda'a.

- 2) Keewwata kana KeewwataXiqqaa 1 jalatti kan tumame jiraatuus, qonnaan bulaan, horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan sheerii qabaachuuf fedhii kan qabu ta'ee investerichi kana raawwachuuf haalli dandeessisu kan hin jirre yoo ta'e, investerichi furmaata diinagdee biroo kaafamtoota pirojekticha irraa fayyadamaa taasisu uumuu qaba. Raawwiin isaa akkaataa seera rogummaa qabuun ta'a.

20. Haala Waldaaleen Hojii Gamtaafi Intarpiraayiziin Ce'e Hojii Investmentii Irratti Hirmaatan

- 1) Waldaaleen Hojii Gamtaa ulaagaalee seeraan tumaman guutuun hojii investmentii irratti bobba'uu ni danda'u.
- 2) Intarpiraayiziin ce'e hojii investmentii irratti bobba'uu ni danda'a.
- 3) Haalli raawwii Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

21. Haala Hundeeffamaafi Bulchiinsa Paarkiiwwan, Kilaasteraafi Sheedii Industirii

- 1) Paarkiiwwan industirii, kilaasteraafi sheedii industirii haala armaan gadiitiin hundaa'uu ni danda'a:
  - (a) Dhuunfaadhaan;
  - (b) Waldaa daldalaa seera Itoophiyaafi biyya alaatiin hundaa'een;
  - (c) Bu'uura seera hundeeffama dhaabbilee misoomaa mootummaatiin;
  - (d) Bu'uura seera hundeeffama waldaalee hojii gamtaatiin;
  - (e) Akkaataa seera rogummaa qabuun walta'iinsa mootummaafi qaama dhuunfaatiin;
  - (f) Bu'uura seera rogummaa qabuutiin walta'iinsa dhaabbilee lamaafi isaa oliitiin.
- 2) Hojiin misoomafi bulchiinsa Paarkiiwwan Industirii, Kilaasterotaafi Sheediiwwanii seerota dhimma kana ilaallatuun ta'ee, Biirichi bu'uura seera investimetiin kan deeggaruufi hordofu ta'a.
- 3) Raawwiin Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

Kutaa Shan

Haala Waliigalteen Pirojektii Investmentii Itti Raawwatamuufi Haqamu

22. Waliigaltee Pirojektii Investmentii Raawwachuu

- 1) Investerra pirojektiin investmentii Boordiidhaan murtaa'eef kamiiyyuu rakkoon humnaa olii yoo qunnameen alatti guyyaa xalayaan murtii isa gahe irraa eegalee guyyoota hojii walitti aanan afurtamii shan (45) keessatti unka qabiyyee waliigaltee pirojektii investmentii qophaa'e irratti qaama aangoo qabu waliin mallatteessuu qaba. Raawwiin isaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a;
- 2) Rakkoon humnaa olii Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti tumamee bu'uura seera rogummaa qabuun kan hiikamu ta'a.
- 3) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1-2 jalatti kan tumamee akkuma eegametti ta'ee, Investerra waliigaltee pirojektii investmentii raawwachuun waliigaltee kiraalafa

mallatteessee osoo hojjechaa jiruu lafichi akkaataa seera rogummaa qabuun daangaa magaalaa jala kan galeefi seeraa liiziitiin kan bulu yoo ta'e investerichi qaama laficha bulchu waliin irra deebiin waliigaltee liizii mallatteessuun gatii liizii seera rogummaa qabuun murtaa'e kaffaluu qaba. Ta'us qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin gamisa horsiisee bulaa gara investmentiitti ce'e hin ilaallatu.

- 4) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 3 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, qonnaan bulaa, horsisee bulaa yookiin gamisa horsisee bulaan abbaa qabeenyaa dhuunfa waliin ta'uun hojii investmentii irratti kan bobba'u yoo ta'e yookiin Pirojektii investmentii hojjecha ture waa'ila gaa'ila yookiin nama akkaataa seera rogummaa qabuutiin mirga dhaalmaa qabuun ala qaama biraatti kan dabarse yoo ta'e irra deebiin waliigaltee liizii mallatteessuun gatii liizii seera rogummaa qabuun murtaa'e kaffaluu qaba.

23. Dabarsa Lafa Investimantii

- 1) Qaamni waliigaltee pirojektii investmentii mallatteessuuf aangoo qabu pirojektii investmentii bu'a qabeessummaan isaa itti amaname qaama aangoo qabuun murtaa'e investera waliin waliigaltee erga mallatteesse booda lafichi dabarfamee investerichaaf akka kennamuuf ragaalee barbaachisoo waliin walqabsiisuun guyyaa Kudha shan (15) keessatti Biiroo Lafaa Oromiyaaf dabarsuu qaba.
- 2) Biiroon Lafaa Oromiyaa akkaataa Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti tumameen guyyaa ragaan isa dhaqqabe irraa eegalee guyyaa soddoma (30) keessatti investericha waliin waliigaltee liizii yookiin kiraa lafaa mallatteessuun waraqaa qabiyyee lafaa kennuufi laficha dabarsuu qaba.
- 3) Investerra bu'uura Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 2tiin lafti harka isa gahe yookin dabarfameef guyyaa lafti harka isa gahe irraa eegalee rakkoon humnaa olii kan isa mudate yoo ta'e malee ji'a sagal (9) keessatti akkaataa yeroo pirojektichaatiif murtaa'een hojiitti galuu qaba.
- 4) Raawwiin Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a

24. Dabarsa Pirojektii Investmentii Hojiirra Jirani

- 1) Hayyama hojii daldalaa baasuun dura pirojektii investmentii hojii irra jiru investera biraatiif dabarsuuf investerra barbaadu kamiyyuu gaaffii isaa caasaa investmentii aangoo qabutti dhiyeessuun hayyamsiisuu qaba.
- 2) Caasaan investmentii aangoo qabus hayyama gaafatame sababa gahaa malee dhorkuu yookiin tursuu hin danda'u. Raawwiin isaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

25. Waliigaltee Pirojektii Investmentii Jijjiirame Mallatteessuu

- 1) Jijjiirraan gosa yookiin abbummaa pirojektii investmentii qaama aangoo qabuun akkaataa seeraatiin raawwatamuu qaba.
- 2) Jijjiirraan gosa yookiin abbummaa pirojektii investmentii akkaataa Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1tiin raawwatame waliigalteen investmentiifi liizii yookiin kiraa jijjiiramee mallattaa'uu qaba. Raawwiin isaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

26. Haala Waliigalteen Pirojektii Investmentii Itti-Diigamu Yookiin Adda Citu

- 1) Waliigalteen pirojektii investmentii kan diigamu yookiin adda citu investerichi akkaataa waliigaltee seenameen yookiin bu'uura seeraatiin kan hin hojjenne yoo ta'edha. Raawwiin isaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.
- 2) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, waliigalteen liizii yookiin kiraa pirojektii lafa investmentii kan addaan cituu danda'u waliigalteen pirojektii investmentii qaama aangoo qabuun yoo adda cite dha.
- 3) AkkaataaKeewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 tiin waliigalteen pirojektii investmentii qaama bulchiinsa investmentii aangoo qabuun yoo diigame yookiin adda cite, Biirichi waliigalteen liizii yookiin kiraa lafaa akka diigamu yookiin adda citu Biiroo Lafaa Oromiyaa yookiin caasaa isaa sadarkaan jiruuf barreeffamaan beeksisuu qaba.
- 4) Biiroon Lafaa Oromiyaa yookiin caasaan isaa bu'uura Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 3 tiin diigamuun yookiin adda cituun waliigaltee pirojeektii investmentii yammuu beeksifametti sababuma kana ibsuun waliigaltee liizii yookiin kiraa lafa pirojektii investmentii addaan kutuu qaba.
- 5) Biiroon Lafaa Oromiyaa Investera akkaataa Waliigaltee Liizii yookiin kiraa mallatteeseen dirqama isaa bahachuu dhabe waliigalteen investmentii akka addaan cituuf qaama aangoo qabu beeksisuun yoo mirkanaa'e waliigaltee Liizii yookiin kiraa addaan kuta.
- 6) Komii yookiin wal-diddaa addaan citiinsa waliigaltee liizii yookiin kiraa akkaataa Keewwata kanaatiin addaan citiinsa waliigaltee pirojektii investmentii irraa madde komii yookiin waldiddaa dhimma investmentii ta'ee akkaataa tumaa Labsii kanaatiin kan ilaalamu ta'a.

27. Bu'aa Waliigalteen Investmentii Addaan Cituu Hordofsiisuu Danda'u

- 1) Waliigalteen pirojeektii investmentiifi waliigalteen liizii yookiin kiraa yoo diigame investerichi lafa misooma investmentiif fudhate bu'uura seera rogummaa qabuun qabeenya laficha irraa qabu kaasuun gadi lakkisuu qaba.

- 2) Bu'uura Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 tiin investerichi qabeenya isaa kaafachuun laficha kan gadi hin lakkifne yoo ta'e Biirichi qaama dhimmi ilaallatu biroo waliin ta'uun tilmaama qabeenyaa ogeessaan raawwachuun yookiin qabeenyicha caalbaasiidhaan gurguruun dabarsuun namni qabeenyicha bitate akka irraa kaafatu taasisuun baasii bulchiinsaa irraa hir'isuun kan hafe yoo jiraate investerichaaf kaffaluun laficha baankii lafaatti akka deebi'u kan godhu ta'a. Investerichi kaffaltii gurgurtaa yookiin tilmaama qabeenya ogeessan adda ba'efudhachuuf fedhii kan hin qabne yoo ta'e maallaqa gurgurtaa yookiin tilmaama ogeessaan adda bahekana lakkoofsa herrega baankii cufaatti kan kuufamu ta'a.
- 3) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 2 jalatti kan tumame jiraatus, qabeenyi horatame ijaarsa adda addaa ijaaramee xumurame yookiin ijaarsi isaa jalqabame yoo ta'e akkaataa pilaanitiin ijaarsii xumuramuu isaa yookiin jalqabamuu isaa mirkaneessuun qabeenyicha kaasuun osoo hin barbaachisiin ijaarsa xumurameetti yookiin nama ijaarsicha xumuree hojii investmentii itti hojjechuuf dandeettii qabutti caalbaasii ifaan gurguruun kan dabarfamu ta'a.
- 4) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 2 fi 3 jalatti kan tumame jiraatus, investerri qabeenya lafa investmentiin fudhate irratti horate qabsiisuun baankii irraa maallaqa kan liqeeffate yoo ta'eefi waliiglteen investmentii addaan kan cite yoo ta'e idaa baankiifi baasii bulchiinsaa seeraan tumame barbaachisu gurgurtaa qabeenyichaa irraa hir'isuun kan hafe investerichaaf kan kaffalamu ta'a.
- 5) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1–4 jalatti kan tumame jiraatus, qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin Gamisa Horsiiisee Bulaa gara investmentiitti ce'ee lafa isaa irratti hojii investmentii akka gaggeessuuf hayyamameef akkaataa waliigaltee seeneen raawwachuun dhabuun waliigaltichi yoo diigame yookiin adda yoo cite, lafichi Qotee Bulichaaf, Horsiiisee Bulichaaf yookiin Gamisa Horsiiisee Bulichaaf kan deebi'u ta'a.

28. Haala Investerri Waliigaltee Lafa Investmentiitiin Mirga Liizii yookiin Kiraan Argate Wabummaan Qabsiisee Maallaqa Liqeeffachuu Itti Danda'u

- 1) Investerri waliigaltee investmentiifi liizii seenuun lafa pirojektii investmentiif fudhate mirga liizii yookiin kiraa qabsiisee maallaqa liqeeffachuu kan danda'u ulaagaaleen armaan gadii yoo guutaman qofa ta'a:
  - (a) Hanga kaffaltii liizii yookiin kiraa kaffalee qofa; yookiin
  - (b) Hanga qabeenya bu'uura pirojektii waliigaltee keessatti ibsameen laficharratti horate ogeessaan tilmamamee dhiyaate irratti hundaa'uun ta'a.

- 2) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti kan tumame jiraatus, investerich imirga liizii yookiin Kiraa yookiin qabeenya lafa pirojektii investmentiin fudhate irratti horate wabummaan qabsiisee baankii gara garaa irraa maallaqa liqeffachuu kan danda'u hanga kaffaltii liizii yookiin kiraa kaffalee yookiin tilmaama qabeenya laficha irratti horate baasuu qofa ta'a.
- 3) Hanga Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1–2 jalatti tumameen olitti mirga liizii yookiin kiraa qabsiisee yookiin tilmaama qabeenya laficha irratti horateen olitti maallaqa liqaa baankii kennameef qaamni bulchiinsa investmentii haalli inni ittigaafatamummaa fudhatu hin jiraatu.

29. Lafa Waliigalteen Pirojektii Investmentii Addaan Cite Hojii Pirojektii Investmentii Biraatiif Oolchuu

- 1) Lafa investmentii waliigalteen diigamee yookiin adda citee baankii lafaatti deebi'ee jiru qaamni aangoo qabu yoo murteesse malee hojii investmentiitiif ala tajaajila biraatiif dabarfamee kennamuu hin qabu.
- 2) Lafti pirojektii investmentii waliigalteen isaa addaan cite qaama biraatiif dabarfamee kan kennamu mirgi ol'iyyannoo isaa ilaalamee koree raawwachiftuu dhimma investmentii naannootiin murteen dhumaa erga itti-kennameen booda qofa ta'a.
- 3) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 2 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, investerichi yeroo Dambii bahuun murtaa'u keessatti kan ol'iyyannoo kan hin dhiyeessine yoo ta'e laficha investera biraaf kennuun ni danda'ama.
- 4) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti kan tumame jiraatus, lafti investmentii waliigalteen isaa diigame yookiin adda cite investera biraatiif osoo hin darbiin dhorkaa irraa bilisa ta'ee guyyoota jahaatamaaf baankii lafaa keessa turuu qaba.

30. Dirqama Gabaasa Dhiyeessuufi Deeggarsa Kennuu

Investarri hayyama investmentii qabu kamiyyuu:

- 1) Haala raawwii pirojektii investmentii isaa ji'a sadiitti yeroo tokko Biirichaaf yookiin caasaa isaa sadarkaan jiruuf gabaasuuf dirqama qaba.
- 2) Biiron yookiin caasaan investmentii sadarkaan jirus akkaataa raawwii pirojektichaa odeeffannoo yookiin ragaa yeroo gaafatamu kennuuf dirqama qaba.

31. Waliigaltee Dabarsa Teeknoolojii

- 1) Investerri kamiyyuu pirojektii investmentii gaggeessuu waliin wal-qabatee waliigaltee dabarsa teeknoolojii qaama dhimmi ilaaluun erga mirkanaa'een booda Biiricha waliin mallatteessuu qaba.
- 2) Waliigalteen dabarsa teeknoolojii Biirichaan hin galmoofne beekamtii seeraa hin qabaatu.

Kutaa Jaha

Jajjabeessituu, Wabummaafi Eegumsa Investimentii

32. Jajjabeessituu

Dhimmoota aangoo Naannichaa ta'an irratti jajjabeessituuwwan adda addaa investerootaaf kennamuu ni danda'a. Gosa, hangaafi dameewwaan investmentii jajjabeessituun irratti kennamu Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

33. Wabummaafi Eegumsa Investimentii

- 1) Mootummaan Naannichaa akkaataa tumaa Labsii kanaatiin pirojektii investmentii gaggeeffamu kamiyyuu faayidaa ummataatiif fudhachuu kan danda'u akkaataa seeraafi loogii irraa bilisa ta'een qofa ta'a.
- 2) Mootummaan investera irraa akkaataa Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1'tiin pirojektii investmentii kan fudhatu yoo ta'e haala gatii gabaa yeroo sanaatiin beenyaa walgitu dursee kaffaluu qaba.
- 3) Qaamni mootummaa naannichaa kamiyyuu tarkaanfii investmentii irratti fudhatu dursee Biiricha beeksisuu qaba.

34. Tajaajila Iddoo Tokkoo

- 1) Wiirtuun Tajaajila investmentii iddoo tokkoo Biirichaafi caasaa isaa sadarkaan jiru keessatti gurmaa'uu qaba.
- 2) Manneen hojii mootummaa Naannichaa dhimma investmentiin walqabatee tajaajila iddoo tokkoo kennuuf gahee qaban akkaataa tumaalee Labsii kanaatiin dirqama isaanii bahachuu qabu.
- 3) Raawwiin Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

Kutaa Torba

Hundeeffama, Aangoofi Hojii Qaamolee Bulchiinsa Investimentii

35. Hundeeffamaafi Ittiwaamama Boordii Koreewwan Adda Addaa

- 1) Boordiin investmentii Naannichaa hojii investmentii Naannichaa ol'aantummaan hoogganu kanaan Booda **"Boordii"** jedhamee kan waamamu Labsii kanaan sadarkaa naannoottihundeeffamee jira. Miseensonni Boordichaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.
- 2) Ittiwaamamni Boordichaa Mana Maree Bulchiinsaa Mootummaa Naannichaatiif ta'a.
- 3) Koreen Investmentii kanaan booda **"Koree"** jedhamee kan waamamu sadarkaa Godinaa, Bulchiinsa magaalota ittiwaamamni isaanii naannoofi godinaaf ta'eefi Aanaatti Labsii kanaan hundeeffamee jira. Miseensonni Korichaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

- 4) Ittiwaamamni Koree Godinaa fi Bulchiinsa Magaalota ittiwaamamni isaanii Naannoof ta'e Biirichaaf, akkasumas Koree Investmentii Bulchiinsa magaalota ittiwaamamni isaanii Godinaaf ta'eefi Koree investmentii Aanaa Koree Investmentii Godinaatiif ta'a.
- 5) Koreen raawwachiistuu dhimma investimantii kanaan booda **"Koree Raawwachiistuu"** jedhamee kan waamamu Labsii kanaan hundeeffamee jira. Ittiwaamamaa, miseensotaafi hojimaanni Korichaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.
- 6) Koreen odiitii investmentii qaama bulchiinsa investmentii ta'ee raawwii pirojektii investmentii Naannicha odiitii taasisuun qaama dhimmi ilaaluuf dhiyeessu kanaan booda **"Koree Odiitii"** jedhamee kan waamamu Labsii kanaan hundeeffamee jira.
- 7) Koreen deeggarsa qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin gamisa horsiisee bulaa yookiin Interpiraayizii ce'e deeggarsa taasisuufi deeggarsa barbaachisu adda baasee qaama dhimmi ilaallatuuf dhiyeessu kanaan booda **"Koree Deeggarsaa"** jedhamee kan waamamu Labsii kanaan hundeeffameera. Itti Waamama, miseensoota, aangoofi hojii, Koree Odiitiifi deeggarsaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

36. Gurmaa'insa Qaamolee Bulchiinsa

- 1) Gurmaa'insi qaamolee Bulchiinsa Investmentiifi Industirii Naannichaa kanneen armaangadii ta'a:
  - (a) Boordii;
  - (b) Koree Raawwachiistuu Dhimma Investmentii Naannoo;
  - (c) Koree Odiitii dhimma Investmentii Naannichaa;
  - (d) Biiroo Investmentiifi Industiriifi Caasaa isaa sadarkaan jiran;
  - (e) Koree Investmentii Godinaa;
  - (f) Koree Investmentii Bulchiinsa Magaalota Ittiwamamni isaanii Naannoof ta'e;
  - (g) Koree Investmentii Bulchiinsa Magaalota Ittiwaamamni Isaanii Godinaaf ta'e;
  - (h) Koree Investmentii Aanaati.

37. Aangoofi Hojii Boordii

Aangoofi hojiin seerota birootiin kennameef akkuma eegametti ta'ee, Boordichi aangoofi hojii armaan gadii ni qabaata:

- 1) Raawwii Labsii kanaaf Biiricha dhimma investmentiin walqabatee ol'aantummaan ni to'ata; ni hordofa;
- 2) Aangoon Biirichaaf seerota birootiin kennameef akkuma jirutti ta'ee, dhimma investimantii irratti yaada imaammataafi seeraa ni maddisiisa; akkaataa barbaachisummaa isaatti yaada fooyya'insaa ni dhiyeessa; raawwii isaas ni hordofa;

- 3) Hojiirra oolmaa Labsii kanaafi Dambii akkaataa Labsichaatiin bahan raawwachiisuuf barbaachisaa ta'ee yoo argame Qajeelfamoota barbaachisoo ta'an ni baasa; raawwii seerota investmentii ni hordofa;ni to'ata; bakka hanqinni jirutti tarkaanfii sirreeffamaa ni fudhata; akka fudhatamu ni taasisa;
- 4) Karoorri qophii lafa investmentii Biiroo Lafaa Oromiyaatiin qophaa'uun mana maree bulchiinsaatiin mirkanaa'e raawwii isaa ni hordofa; bakka hanqinni jirutti tarkaanfii sirreeffamaa ni fudhata; akka fudhatamu ni taasisa;
- 5) Ulaagaalee, hanga, gosaafi fayyadamtoota jajjabeessituu investmentii qorannoo gaggeeffamu irratti hundaa'uun ni murteessa;
- 6) Gaaffii lafaatiin walqabatee damee qonnaa irratti pirojektii investmentii abaaboo, kuduraafi muduraa, urgooftuufi mi'eessituu, buna, sanyii hadhoofi sanyii baay'isuu irrattidhiyaate xiinxalee murtii ni kenna;
- 7) Gaaffii lafa Pirojektiiwwan investmentii tajaajila ijaarsa hoteelaa, dhaabbilee fayyaafi barnootaa, ispoortii, loojiifi kanneen biroo walfakkaatan irratti yaada murtii dhiyaatuuf irratti hundaa'uun haala addaatiin ramaddiin akka kennamu ni murteessa;
- 8) Potenshaalaa investmentii godinaafi Bulchiinsa magaalota Naannichaa irratti hundaa'uun jajjabeessituuwwan investmentii kennamuu danda'aniifi facaatiin investmentii godinaafi Bulchiinsa magaaloota naannichaa gidduu jiru akka walmadaaluu yookiin walgituuf xiyyeeffannoon ni hojjeta;
- 9) Bulchiinsa Magaalotaa keessatti gaaffii babal'ifannaa lafaa tajaajilaaf dhiyaatu ulaagaalee Labsii kana keessatti tumame irratti hundaa'uun xiinxalee murtii ni kenna;
- 10) Gaaffii lafaa pirojektoota investmentii kan akka sibiilaa, cilee yookiin anniisaafi warshaa simintoo xiinxalamee dhiyaate irratti murtii ni kenna;
- 11) Gaaffii lafa pirojektii investmentii maanufaakcheriingii irratti dhiyaate xiinxalee murtii ni kenna;
- 12) Dhimmoota investmentiin wal-qabatee komiifi garaagarummaa qaamolee bulchiinsa investmentii gidduutti uumame xiinxalee murtii isaan dirqisiisuu danda'u ni kenna;
- 13) Lafa tajaajila investmentiif ooluu danda'u beenyaan itti-kaffalamee pirojektii investmentiif qulqulla'ee jiraachuu isaa ni hordofa; tarkaanfii sirreeffamaa ni fudhata;
- 14) Pirojeektoota investmentii qaamolee Bulchiinsa Investmentii biroon murtaa'uun kennaman raawwii isaa ni hordofa; bakka hanqinni jirutti tarkaanfii sirreeffamaa ni fudhata;
- 15) Tumaaleen Keewwata kanaabiroon akkuma eeggametti ta'ee, pirojeektoota investmentii faayidaa diinagdeefi hawaasummaa ol'aanaa uummata Naannichaaf qabaniifi

Biiroodhaan xiinxalamee dhiyaate irratti lafti investmenti naannawainvestmentii hunda keessatti adda bahan dorgommiin ala akka kennamu murteessuu ni danda'a;

16) Qaamoleen hojii investmentii keessatti gahee qaban walitti dhufanii tajaajila investmentii iddoo tokkoo investeraaf akka kennan ni taasisa; raawwii isaa ni hordofa; kallattii ni kaa'a;

17) Aangoofi hojii isaa keessaa qoodee Qaamolee Bulchiinsa Investmentii biroottiif bakka bu'iinsa kennuu ni danda'a; raawwii isaas ni hordofa.

18) Akkaataa Labsii kana, Dambiifi Qajeelfamoota Labsii kana raawwachuuf bahuun aangoofi gahee hojii kennameef ni raawwata.

38. Aangoofi Hojii Koree Raawwachiistuu Dhimma Investmentii Naannoo

Koreen Raawwachiistuu Dhimma Investmentii Naannoo aangoofi hojii armaan gadii ni qabaata:

1) Karoora irratti hundaa'uun yeroo yeroodhaan raawwii hojii investmentiifi industirii ni gamaaggama, sadarkaa irra jiru addaan ni baasa, rakkoo raawwii keessatti qunname qorachuun kallattii furmaataa ni kaa'a; sirreeffamni barbaachisaan akka taasifamu kallattii ni kenna;

2) Deddeebii investeraa hambisuuf tajajilli iddoo tokkoo seeraan akka rawwatuuf yeroo yeroon ni hordofa; bakka rakkoon jirutti tarkaanfii sirreffamaa ni fudhata;

3) Pirojektii investmentii haaraa simatamaniifi hojii keessa galaniifi rakkoo qunname kamiyyu qorachuun murtee ni kenna;

4) Ajandaawwan dhimma bu'aa qabeessuummaafi rakkoo investmentiifi industirii qunnamu kaamirratiiyyuu qopheessuun irratti mari'achuun murtee ni kenna; bu'aa isaa Boordiif ni gabaasa;

5) Dhimma komiifi waldiddaa dhimma keessumeessaafi bulchiinsa investmentiin walqabatee investeraan dhiyaatu kamiyyuu ragaa bitaafimirgaa xiinxaluun murtii dhumaa ni kenna;

6) Ol'iyyannoo investerra addaan citiinsa yookiin diigamuu waliigaltee pirojeektii investmentiin walqabatee sadarkaa Birootti kenname irratti komii dhiyaatu qoratee yookiin qorachiisee murtii dhumaa ni kenna;

7) Bu'aa odiitii raawwii pirojektoota investmentii Biirichaan dhiyaate xiinxaluun kallattii ni kaa'a;

39. Aangoofi Hojii Biirichaa

Aangoofi hojiin seerota birootiin kennameef akkuma eeggametti ta'ee, Biirichi aangoofi hojii armaan gadii ni qabaata:

- 1) Industiriiwwan gurguddaa; giddu galeessaafi xixiqqaa Naannicha keessatti argaman ni hordofa; ni to'ata; tarkaanfii sirreeffamaa ni fudhata; akka fudhatamu ni taasisa;
- 2) Naannicha keessatti lafa investmentiif oolu of danda'ee baankii lafa investmentii akka jiraatu qaama dhimmi ilaallatu waliin ni hojjeta; ni qorachiisa; ragaa lafichaa gosa pirojektiin adda baasee ni qabata;
- 3) Bu'uura Labsii kanaatiin investerri Naannicha keessatti hojii investmentii irratti bobba'aniif haala isaan tajaajila iddoo tokkoo itti argatan ni mijeessa; qaamolee dhimmi ilaallatu kan biroo ni qindeessa; hojii tajaajila iddoo tokkootiin guyyaa guyyaan raawwatamu ni qindeessa;
- 4) Gaaffii pirojektii investmentii naannawa investmentii hunda keessatti bu'a qabeessummaan isaa xiinxalamee dhiyaateef lafti dorgommiin yookiin dorgommiin ala akka kennamuuf Boordiif yaada murtii nidhiyeessa;
- 5) Yaada murtii koree investmentii Godinaa yookiin bulchiinsa magaalatiin dhiyaateef xinxalee ni mirkaneessa; bakka sirreeffamni barbaachisutti akka sirreeffamu ni taasisa;
- 6) Gaaffii lafa qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin gamisa horsiisee bulaan lafa qabiyyee isaa yookiin lafa mootummaa irratti hojii investmentii gaggeessuuf xiinxalamee adda bahee dhiyaate irratti lafti ramaddiin akka kennamuuf yaada murtee Boordiif ni dhiyeessa; yoo murtaa'e hojiirra ni oolcha;
- 7) Pirojektii interpiraayizota ce'aniifi waldaalee hojii gamtaatiin gaggeeffamu bifa addaatiin akka simataman yaada murtii Boordiif ni dhiyeessa; yoo murtaa'e hojiirra ni oolcha;
- 8) Ol'iyannoo investerri adda citiinsa yookiin diigamuu waliigaltee pirojeektii investimantii sadarkaa Godinaafi Bulchiinsa Magaalota ittiwaamamni isaanii naannoof ta'e irratti kennaniin walqabatee dhiyeessu qoratee murtii ni kenna;
- 9) Tilmaama qabeenya hin sochoonee bu'uura waliigaltee pirojektii investmentiitiin lafa investmentii waliigalteen isaa sababa akkaataa waligalteeitiin raawwachuu dhabeef adda cite irra jiruqaama dhimmi ilaallatu waliin ta'uun haala gatii gabaa waqtawaatiinogeessaan tilmaamamee akka dhiyaatu ni taasisa; ni mirkanneessa; akka mirkanaa'u ni taasisa; kaffaltiin tilmaama qabeenyichaa abbaa mirgaatiif akka raawwatamu murtii ni kenna; akka kennamu ni taasisa; haalli raawwii isaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a;
- 10) Investerri sababa lafichi faayidaa uummataatiif barbaadameef waliigalteen pirojektii investmentii isaa addaan cite beenyaan akkaataa seera rogummaa qabuun akka kaffalamuuf ni taasisa;

- 11) Biiroo Lafa Oromiyaa waliin ta'uun investara waliigalteen pirojektii investmentii isaa adda citeefi qabeenya lafa irraa kaafachuuf fedhii hin qabne tilmaama qabeenyaa ogeessaan adda bahe yookiin caalbaasiin gurguramee maallaqa argame Koree Raawwachiistuu dhimmi investmentiitti dhiyeessuun mirkaneessisuun abbaa qabeenyaaf akka deebi'uu yookiin investerichi fudhachuuf fedhii kan hin qabne yoo ta'e lakkoofsa herrega baankii cufaatti akka kuufamu ni taasisa;
- 12) Fooramiin investerootaafi mootummaa sadarkaa naannoo, godinaafi bulchiinsa magaalaatti akka hundeeffamu ni taasiisa; ni deeggara; hanqinoota dhiyaatan irratti kallattii sirreeffamaa ni kenna; akka hojii irra oolu ni taasisa;
- 13) Gurmaa'insa naannawaa investmentiifi facaatii pirojektii investmentii, akkasumas istaandardiin investmentii Naannichaa ittiin hoogganamu seera rogummaa qabu irratti hundaa'ee hojii irra ni oolcha; akka hojii irra oolu ni taasisa;
- 14) Industiriiwwan xixiqqaa, giddu galeessaa, paarkiiwwan industirii, zoonii industiriifi Naannawa investmentii Naannicha keessa jiran ni qindeessa; hojimaata ittiin hoogganaman ni diriirsa; bakka rakkoon jirutti tarkaanfii ni fudhata; akka fudhatamu ni taasisa;
- 15) Lafa investmentii godinaalee yookiin bulchiinsa magaalotaa keessatti pirojeektoota investmentiif ooluu danda'u caasaa Biiroo lafa Oromiyaatiin qoratamee caasaa isaa sadarkaan jiraniin dhiyaatu ragaa isaa ni fudhata; qindeessee ni qabata;
- 16) Kuufama qabeenyaafi carraa investmentii tokkoon tokkoo Godinaaleefi Bulchinsa Magaalota qaban karaa caasaa isaa sadarkaan jiraniin dhiyaatuuf simachuun ragaa qindeeffatee ni qabata; Caasaan isaa Sadarkaa Godinaa yookiin Bulchinsa Magaalaa akka qabatan ni taasisa;
- 17) Hojiiwwan Bulchiinsa Investmentiin wal-qabatee Caasaa Biirichaa sadarkaa Godinaafi Bulchiinsa Magaalaatti hojjetaman adda ni baasa; hojimaata barbaachisu ni diriirsa; ni hordofa; ni deeggara; ni to'ata;
- 18) Ragaawwan Investmentii hunda qindeessee ni qabata; Caasaan isaa sadarkaan jiran akka qabatan ni taasisa; qaamni dhimmi ilaaluu yoo gaafate ragaa muummee waliin mirkaneessuun waraabbi isaa ni kenna;
- 19) Aangoofi hojii qoodee caasaa isaa sadarkaan jiraniif ni kenna; hojiirra oolmaa isaas ni hordofa.

40. Aangoofi Hojii Koree Investmentii Godinaa

Koreen Godinaa aangoofi hojii armaan gadii ni qabaata:

- 1) Karoora waggaa qophii lafa investmentii Waajjira Lafaa Godinichaatiin qophaa'ee dhiyaatu xiinxalee mirkaneessuun qaama aangoo qabuuf ni dabarsa; yammuu murtaa'u raawwii isaa ni hordofa;
- 2) Lafa investmentii Godinichaa qoratee yookiin qaama dhimmi ilaaluun qorachiisee ni dhiyeessa; raawwii isaa ni hordofa;
- 3) Gaaffii pirojeektii investmentii sadarkaa Godinaatti dhiyaatan simachuun xiinxalee yaada murtii waliin Biiroof akka ergamu ni taasisa;
- 4) Gaaffii pirojeektii investmentii Godinichaa ta'ee kan sadarkaa Biirootti simatame irratti yaada murtii yoo gaafatame yaada ni kenna;
- 5) Gaaffii lafaatiin walqabatee Godinicha keessatti damee qonnaa irratti pirojeektii investmentii abaaboo, kuduraafi muduraa, urgooftuufi mi'eessituu, buna, sanyii hadhoofi sanyii baay'isuu irratti investeraaf akka kennamuuf yaada murtii Biiroof ni erga; yammuu mirkanaa'u hojiirra ni oolcha;
- 6) Gaaffii lafa Pirojeektiiwwan investmentii tajaajila ijaarsa hoteelaa, dhaabbilee fayyaafi barnootaa, ispoortii, loojiifi kanneen biroo walfakkaatan irratti investeraaf akka kennamuuf yaada murtii Biiroof ni erga; yammuu mirkanaa'u hojiirra ni oolcha;
- 7) Gaaffii pirojeektii investmentii qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin gamisa horsiisee bulaa yookiin interpirayizii ce'e yookiin waldaalee hojii gamtaan dhiyaatee hojii investmentii irratti akka bobba'niif yaada murtii Koree Bulchiinsa Investmentii Aanaa yookiin Bulchiinsa Magaalota ittiwaamamni isaanii Godinaaf ta'e irraa ergameef yaada murtii waliin Biiroof ni dhiyeessa; yammuu mirkanaa'u hojii irra ni oolcha;
- 8) Waliigaltee investmentii sadarkaa godinichaatti raawwatame ilaalchisee investerra akkaataa waliigalteetiin kan hin hojjanne yoo ta'e tarkaanfiin sirreeffamaa akka fudhatamu Biirichaaf ni dhiyeessa; raawwii isaa ni hordofa;
- 9) Rakkoolee akka godinichaatti investara qunnaman xiinxalee furmaata ni kenna; kan humna isaatii ol ta'e Biiroof ni erga;
- 10) Fooramii investerootaa godinicha keessa jiraniifi mootummaa gidduutti gaggeeffamu ni qindeessa;
- 11) Aangoofi hojii bakka bu'iinsaan Qaamolee Bulchiinsa Investmentii biroo irraa kennamuuf kamiyyuu itti-gaafatamummaan ni raawwata.

41. Aangoofi Hojii Koree Investmentii Magaalota Ittiwamamni Isaanii Naannoof Ta'an

Koreen Magaalota Itti wamamni isaanii naannoof ta'e aangoofi hojii armaan gadii ni qabaatu:

- 1) Karoora waggaa qophii lafa investmentii Waajjira Lafaa Bulchiinsa magaalatiin qophaa'ee dhiyaatu xiinxalee mirkaneessuun qaama aango qabuuf ni dabarsa; yammuu murtaa'u raawwii isaa ni hordofa;
- 2) Lafa investmentii bulchiinsa magaalaa qoratee yookiin qaama dhimmi ilaaluun qorachiisee ni dhiyeessa; raawwii isaa ni hordofa;
- 3) Gaaffii pirojeektii investmentii sadarkaa Magaalichaatti dhiyaatan simachuun xiinxalee yaada murtii waliin Biiroof akka ergamu ni taasisa;
- 4) Gaaffii pirojeektii investmentii Magaalichaa ta'ee kan sadarkaa Biirootti simatame irratti yaada murtii yoo gaafatame yaada ni kenna;
- 5) Gaaffii lafaatiin walqabatee magaalicha keessatti damee qonnaa irratti pirojeektii investmentii abaaboo, kuduraafi muduraa, urgooftuufi mi'eessituu, buna, sanyii hadhoofi sanyii baay'isuu irratti investeraaf akka kennamuuf yaada murtii Biiroof ni erga; yammuu mirkanaa'u hojiirra ni oolcha;
- 6) Gaaffii lafa Pirojeektiwwan investmentii tajaajila ijaarsa hoteelaa, dhaabbilee fayyaafi barnootaa, ispoortii, loojiifi kanneen biroo walfakkaatan irratti investeraaf akka kennamuuf yaada murtii Biiroof ni erga; yammuu mirkanaa'u hojiirra ni oolcha;
- 7) Gaaffii pirojeektii investmentii qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin gamisa horsiisee Bulaa yookiin interpiraayizii ce'e yookiin waldaalee hojii gamtaan dhiyaatee hojii investmentii irratti akka bobba'aniif yaada murtii dhiyaatuuf xinxalee Biiroof ni dhiyeessa; yammuu mirkanaa'u hojii irra ni oolcha;
- 8) Waliigaltee investmentii sadarkaa magaalichaatti raawwatame ilaalchisee investerra akkaataa waliigalteetiin kan hin hojjanne yoo ta'e tarkaanfiin sirreeffamaa akka fudhatamu Biirichaaf ni dhiyeessa; raawwii isaa ni hordofa;
- 9) Rakkoolee sadarkaa magaalichaatti investera qunnaman xiinxalee furmaata ni kenna; kan humna isaatii ol ta'e Biiroof ni erga;
- 10) Fooramii investerootaa Magaalichaa keessa jiraniifi mootummaa gidduutti gaggeeffamu ni qindeessa;
- 11) Aangoofi hojii bakka bu'iinsaan Qaamolee Bulchiinsa Investmentii biroo irraa kennamuuf kamiyyuu itti-gaafatamummaan ni raawwata.

42. Aangoofi Hojii Koree Investmentii Magaalaa Ittiwaamamni Isaa Godinaaf ta'e

Korichi aangoofi hojii armaan gadii ni qabaata:

- 1) Karoora waggaa qophii lafa investmentii Bulchiinsa Magaalicha keessatti Waajjira Lafaatiin qophaa'ee dhiyaatu xiinxalee mirkaneessuun qaama aango qabuuf ni dabarsa; raawwii isaa ni hordofa;
- 2) Lafa tajaajila investmentiif ooluu danda'u beenyaan itti-kaffalamuu qabu baajanni mana qopheessaatiin akka ramadamu ni taasiisa; raawwii isaa ni hordofa;
- 3) Lafa investmentii Bulchiinsa Magaalichaa qoratee yookiin qaama dhimmi ilaaluun qorachiisee qaama aango qabuuf ni dhiyeessa; raawwii isaa ni hordofa;
- 4) Gaaffii pirojektoota investmentii bulchiinsa magaalicha keessatti gaggeeffamuuf sadarkaa Godinaatti dhihaatee yaada murtii gaafatamee irratti hundaa'uun yaada murtii kennuun Waajjira Investmentiifi Industirii Godinaatiif akka ergamu ni taasisa;
- 5) Gaaffii pirojektii investmentii qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin gamisa horsiisee bulaa yookiin Interpirayizii ce'e yookiin Waldaalee Hojii Gamtaa Waajjira Investmentiifi Industirii Magaalichaan simatamee isaaf dhiyaate irratti yaada murtii waliin Waajjira Investmentiifi Industirii Godinaaf akka darbu ni taasisa;
- 6) Investera akkaataa waliigalteetiin hin hojjanee irratti tarkaanfiin sirreeffamaa akka fudhatamu yaada murtii waliin Waajjira Investmentiifi Industirii Godinaatiif akka ergamu ni taasisa;
- 7) Rakkoolee investera qunnamaniifi humna Waajjira Investmentiifi Industirii Magaalichaatiin hiikamuu hin dandeenye irratti murtii ni kenna; kan humna isaatii ol-ta'e Waajjira Investmentiifi Industirii Godinaatiif akka ergamu ni taasisa;
- 8) Fooramii investerootaafi mootummaa ni qindeessa; marii ni gaggeessa; gabaasa isaa Waajjira Investmentiifi Industirii Godinaatiif akka ergamu ni taasisa;
- 9) Aangoofi gahee hojii bakka bu'iinsaan kennamuuf kamiyyuu itti- gaafatamummaan ni raawwata.

43. Aangoofi Hojii Koree Investmentii Aanaa

Korichi aangoofi hojii armaan gadii ni qabaata:

- 1) Karoora waggaa qophii lafa investmentii Aanicha keessatti Waajjira Lafaatiin qophaa'ee dhiyaatu xiinxalee mirkaneessuun qaama aango qabuuf ni erga; raawwii isaa ni hordofa;
- 2) Aanicha keessatti lafa investmentii tajaajila gosa pirojektii investmentiif ooluuf danda'u waliin qaama dhimmi ilaallatuun qoratamee akka dhiyaatu ni taasisa; raawwii isaa ni hordofa;

- 3) Gaaffii pirojektii investmentii qonnaan bulaa, horsiisee bulaa yookiin gamisa horsiisee bulaa yookiin Intarpiraayizii ce'e yookiin waldaa hojii gamtaan dhiyaate Waajjira Investimentiifi Industirii Aanaatiin simatamee dhiyaateef irratti yaada murtii kennuun Waajjira Investimentiifi Industirii Godinaaf akka darbu ni taasisa;
- 4) Gaaffii pirojektii investmentii Waajjira Investimentiifi Industirii Godinaatiin dhihaate irratti yaada akka kennu yoo gaafatame yaada ni kenna;
- 5) Investera akkaataa waliigaltee investmentiitiin hin hojjanne adda baasuun of-eeggannoon akka kennamu ni taasisa;
- 6) Raawwii hojii pirojeektoota investmentiifi industirii Aanicha keessa jiran ni qorata; hanqinoota jiran akka sirreeffaman ni taasisa;
- 7) Aangoofi gahee hojii bakka bu'iinsaan kennamuuf kamiyyuu ittigaafatamummaan ni raawwata.

Kutaa Saddeet

Sirna Walgahii Boordii, Koree Investmentii Godinaa, Aanaa, Bulchiinsa Magaalaafi Koree Raawwachiiftuu Dhimma Investmentii Naannoo

44. Sirna Walgahii Boordii

Boordichi sirna walgahii armaan gadii ni qabaata:

- 1) Boordichi ji'atti al-tokko (1) walgahii idilee kan qabaatu ta'ee, akkaataa barbaachisummaa isaatti walitti qabaan Boordichaa walgahii ariifachiisaa waamuu ni danda'a.
- 2) Waamichiifi ajandaan walgahichaa yoo Xiqqaate guyyaa walgahii dura guyyaa sadii (3) dursee miseensota Boordii dhaqqabuu qaba.
- 3) Miseensota Boordichaa keessaa harki walakkaa ol-yoo argaman walgahiin Boordichaa guutuu ta'a.
- 4) Murtiin Boordichaa sagalee caalamaan kan darbu ta'ee, sagaleen walqixa yoo ta'e yaadni walitti qabaan deeggarama murtii Boordichaa ta'a.
- 5) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 4 jalatti kan tumame akkuma egametti ta'ee, miseensi murtii Boordiiin kennu irratti yaada garaagarummaa qabu yaadni isaa akka qabamuuf yoo barbaade yaadni garaagarummaa isaa ni galmaa'aaf.
- 6) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1-5 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, Boordichi hojimaata walgahii isaa itti-gaggeessuufi adeemsa murtii itti-kennuufi raawwachiisu baafachuu ni danda'a.

45. Sirna Walgahii Koree Raawwachiiftuu Dhimma Investimentii Naannoo

Korichi sirna walgahii armaan gadii ni qabaata:

- 1) Korichi guyyoota kudha shanitti al tokko walgahii idilee kan qabaatu ta'ee, akkaataa barbaachisummaa isaatti walitti qabaan korichaa walgahii ariifachiisaa waamuu ni danda'a.
- 2) Waamichiifi ajandaan wal-gahichaa yoo xiqqaate guyyaa walgahii dura guyyaa sadii(3) dursee miseensota korichaa dhaqqabuu qaba.
- 3) Miseensota korichaa keessaa harki walakkaa ol yoo argaman walgahiin korichaa guutuu ta'a.
- 4) Murtiin korichaa sagalee caalamaan kan darbu ta'ee, sagaleen wal-qixa yoo ta'e yaadni walitti qabaan deeggarama murtii korichaa ta'a.
- 5) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1-4 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, korichi hojimaata walgahii isaa ittigaggeessuu, adeemsa murtii itti kennuufi raawwachiisu baafachuu ni danda'a.

46. Sirna Walgahii Koreewwan Investimentii Sadarkaan Jirani

- 1) Koreewwan investimentii sadarkaa Godinaa, Bulchiinsa Magaalotaafi Aanaa ji'atti yeroo tokko (1) walgahii idilee kan qabaatan ta'ee, akkaataa barbaachisummaa isaatti walitti qabaan walgahii ariifachiisaa waamuu ni danda'a.
- 2) Waamichiifi ajandaan walgahichaa yoo Xiqqaatee guyyaa walgahii guyyaa sadii (3) dursee miseensota dhaqqabuu qaba.
- 3) Miseensota koree keessaa harki walakkaa ol-yoo argaman walgahiin koreewwanii guutuu ta'a.
- 4) Murtiin korichaa sagalee caalmaan kan darbu ta'ee sagaleen wal-qixa yoo ta'e yaadni walitti qabaan deeggarama murtii korichaa ta'a.
- 5) Murtii kennamu irratti miseensi yaada addaa qabu yoo jiraate yaadni isaa guutuun addatti galmaa'uufii qaba.
- 6) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1-5 jalatti kan tumame akkuma eeggametti ta'ee, korichi hojimaata wal-gahii isaa itti-gaggeessuuf, adeemsa murtii itti kennuufi raawwachiisu baafachuu ni danda'a.

Kutaa Sagal

Sirna Komiin Itti-Dhihaatuufi Waldiddaan Itti-Hiikamu

47. Sirna Keessummeessa Komiifi Ol'iyyannoo Dhimma Bulchiinsa Investimentii

- 1) Namni kenna tajaajila investimentiifi industiriitiin walqabatee komii qabu seeraafi hojimaata cabe ibsuun caasaa Biirichaa sadarkaan jiranitti komii isaa dhiyeeffachuu ni danda'a.

- 2) Murtiin kenna tajaajila investmentiifi industiriin wal-qabatee sadarkaa Biiroofi caasaa isaa irraa dhiyaate irratti Biirichaan kennamu murtii dhumaa ta'ee, murtii kana irratti namni komii qabu qaama seeraan aangoo qabutti komii isaa dhiyeeffachuu ni danda'a. Tarreeffamni isaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

48. Sirna Keessummeessa Waldiddaafi Ol'iyannoo Dhimma Investmentii

- 1) Waldiddaa dhimma investmentii mootummaafi investera jidduutti uumamu kamiyyuu marii yookiin walta'iinsaan hiikamuu ni danda'a.
- 2) Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, namni addaan citiinsa waliigaltee investmentii yookiin haqamiinsa hayyama investmentii walqabatee qaamolee bulchiinsa investmentii sadarkaan jiraniin murtii kenname irraa komii qabu seeraafi hojimaata cabe ibsuun caasaa Biirichaa sadarkaan jiranitti komii isaa dhiyeeffachuu ni danda'a.
- 3) Murtii waldiddaa dhimma investmentiifi industirii Biirichi sadarkaa ol iyyataan yookiin sadarkaa jalqabaan ilaalee kenne irraa namni komii qabu Koree Raawwachiistuu Dhimma Investmentii Naannootiif komii isaa dhiyeeffachuu ni danda'a. Murtiin kennamus murtii dhumaa ta'a.
- 4) Namni murtii akkaataa Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 3 tiin kenname irratti komii qabu Mana Murtii Waliigala Naannichaatti ol-iyannoo isaa dhiyeeffachuu ni danda'a.
- 5) Manni Murtii dhimmi investmentii ol-iyataan isa biratti dhiyaate yookiin aangoo osoo hin qabaatiin himannaan biratti dhiyaate adeemsa seeraan taa'e hordofuun dhimmicha yeroo gabaabaa keessatti ilaaluun murtii kennuu qaba.
- 6) Murtiin Mana Murtii Waliigalaa Naannichaafi isaa ol-jiraniin kennamu murtii qaamolee bulchiinsa investmentii kennan diiguun lafti waliigalteen investmentii addaan citee baankii lafaatti deebi'ee ture akka investeraaf deebi'uuf kan murteessu yoo ta'eefi lafichi investera biraaf kennamee yoo jiraate qaamni mootummaa investera lafti murtaa'eef lafa bakka bu'iinsaa biraa kan kennuuf ta'a.
- 7) Raawwiin Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

Kutaa Kudhan

Tumaalee Adda Addaa

49. Haala Investerrri Kaffaltii Beenyya Raawwachuun Lafa Itti Argatu

- 1) Mootummaan lafa investmentiif oolu dursee beenyya kaffaluun investeraaf dabarsuun akkuma jirutti ta'ee, hanqina baajata mootummaa muudatu irraa kan ka'e beenyya kaffaluun laficha qopheessuu kan hin dandeenye yoo ta'e, investerichi kaffaltii beenyya bu'uura seera rogummaa qabuun dursee kaffaluun lafti akka kennamuuf Biirichi qaama dhimmi ilaaluuf dhiyeessuu ni danda'a.

- 2) Investerichi akkaataa Keewwata kana Keewwata Xiqqaa 1tiin kaffaltii beenyaa kaffaluun lafa kan argate yoo ta'e, kaffaltii inni raawwate kaffaltii gatii liizii yookiin kiraa waggaa waggaan kaffaluu qabu irraa akka shallagamuuf ni taasifama. Raawwiin isaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

50. Tarkaanfii Bulchiinsa

Namni bulchiinsa investmentii keessatti faallaa tumaalee Labsii kanaatiin hojjetee argame kamiyyuu haala ulfaatina dhimmichaafi miidhaa gahe bu'uureeffachuun tarkaanfiin bulchiinsaa armaan gadii kan irratti fudhatamu ta'a:

- 1) Akeekkachiisa afaanii kennuu;
- 2) Akeekkachiisa barreeffamaa kennuu; yookiin
- 3) Adabbii maallaqaan adabamu ni danda'a.
- 4) Haalli raawwii Keewwata kanaa Dambii bahuun kan murtaa'u ta'a.

51. Adabbii

Seerota birootiin caalmaatti kan adabsisuu yoo ta'e malee:

- 1) Namni kamiyyuu lafa investmentiif qophaa'e caalbaasiidhaan fudhachuuf dorgomee ragaa sobaa dhiyeessuun yookiin ragaa ifa taasisuu qabu ture dhoksee yookiin dorgomaa isaa waliin walta'iinsa uumuudhaan dorgommii sobaa yoo dorgomee argame hidhaa cimaa waggaa 5 hanga waggaa 7'n (waggaa shanii hanga torbaa) kan adabamu ta'a.
- 2) Investerri kamiyyuu lafa pirojektii investmentiif qaama aangoo qabuun murtaa'ee kennameefiin ala qabiyyee nama biraa yookiin mootummaa ofitti dabalee ijaarsa irratti gaggeesse hidhaa cimaa waggaa 7 hanga waggaa 10'n (waggaa torbaa hanga kudhanii)ni adabama.

52. Dirqama Seerota Biroo Kabajuufi Ittigafatamummaa Hawaasummaafi Naannoo

- 1) Investerri kamiyyuu hojii investmentii yammuu gaggeessu seerota biyyaafi naannichaa kabajuun hojjechuu qaba.
- 2) Investerri kamiyyuu pirojektii investmentii yammuu gaggeessu dirqama hawaasummaafi sadarkaalee eegumsa naannoo dabalateeduudhaaleen hawaasummaafi naannoo ittifufiinsa akka qabaatan xiyyeeffannoon hojjechuu qaba.

53. IttiGaafatamummaa Qaamolee Bulchiinsa Investmentii

Qaamoleen bulchiinsa investmentii Naannichaa kamiyyuu murtiiwwan dhimma investmentii sadarkaa kamittuu murteessaniin balleessaa raawwataniin miidhaan faayidaa mootummaa yookiin uummataa irra kan dhaqqabe yoo ta'e, seera hariiroo hawaasaatiin itti-gaafatamummaa qeenxeefi waloo ni qabaatu.

54. Dirqama Deeggarsa Kennuu

- 1) Namni kamiyyuu hojiirra oolmaa Labsii kanaatiif deeggarsa kennuuf dirqama qaba.
- 2) Dhaabbileen investmentiifi industirii kamiyyuu yeroo deeggarsaafi hordoffiif qaamni bulchiinsa investmentii Naannichaa gara dhaabbata isaanii seenu ragaafi odeffannoo barbaachisaa sirrii ta'e kennuuf dirqama qabu.
- 3) Namni kamiyyuu manneen hojii mootummaa, qaamoleen Bulchiinsa Investmentiifi hojjettoonni mootummaa tajaajila dhimma investmentiin walqabatee kennan si'oominaan kennuufi sababa gahaa malee investera deddeebisuu dhabuuf dirqama qabu.

55. Tumaalee Cehumsaa

- 1) Hojiiwwan investmentii yookiin waldiddaan dhimmoota investmentii osoo Labsiin kun hin ragga'in dura jalqabamanii adeemsa irra jiran bu'uura Labsii duraaniitiin xumura kan argatan ta'u.
- 2) Investerrii murtii qaama aangoo qabuun lafa qabate yookiin murtii qaama aangoo qabu malee qabiyyee dhuunfaa isaa irratti waliigaltee liizii yookiin kiraa yookiin investmentii osoo hin mallatteessin hojii pirojektii investmentii hojjechaa jiru guyyaa Labsiin kun hojiirraa oolu eegalee waggaa tokko (1) keessatti qaama aangoo qabu biratti waliigaltee investmentii yookiin waliigaltee liizii yookiin kiraa mallatteessuu qaba.
- 3) Dambiin Lakk. 208/2012 hanga Dambiin haaraan bahuufi Labsii kana wajjiin wal hin falleessinetti raawwatiinsi isaa kan ittifufu ta'a.

56. Aangoo Dambii Qajeelfama Baasuu

- 1) Manni Maree Bulchiinsaa Mootummaa Naannichaa Labsii kana hojiirra oolchuudhaaf Dambii baasuu ni danda'a.
- 2) Labsiifi Dambii Labsii kana raawwachiisuuf bahu hojii irra oolchuuf Biirichi Qajeelfama baasuu ni danda'a
- 3) Bu'uura Labsii kana keessatti tumameen Boordiin Qajeelfama baasuu ni danda'a.

57. Seerota Haqamaniifi Raawwatiinsa Hin Qabaanne

- 1) Labsiin Bulchiinsa Investmentii Mootummaa Naannoo Oromiyaa Murteessuuf Bahe Lakkoofsa 138/2000 Labsii kanaan haqameera.
- 2) Dambiin Lafa Magaalaa Naannichaa Liiziin Bulchuuf Bahe Lakkoofsa 182/2008:
  - (a) Keewwata 25 (1)(a, e fi f) jalatti lafa pirojektoota Industirii Manufaakchariingiitiif, lafa pirojektoota misoomaa waldaalee hojii gamtaatiif oolu, lafa tajaajila pirojektoota gurguddoo faayidaa biyyaalessaa qabaniif oolu ta'eefi hojii investimentiin walqabatan;

- (b) Keewwata 25 (2)(a) jalatti lafa hojii investmentii qonnaan bulaan,horsiisee bulaan yookiin gamisa horsiisee bulaan qabiyyee isaa irratti gaggeessu; fi
- (c) Keewwata 25 (3) (d) lafa tajaajila Intarpiraayizii ce'eefi lafa tajaajila investmentitiif oolu simachuu, xiinxaluu, akkasumas qaama aangoo qabuuf dabarsuun ramaddiin kennuun wal-qabatee kan tumame dhimmoota Labsii kana keessatti hammataman irratti raawwatiinsa hin qabaatan.
- 3) Tumaan Dambii Lakkoofsa 182/2008 komii yookiin waliddaa addaan citiinsa waliigaltee liizii akkaataa tumaa Labsii kanaatiin addaan citiinsa waliigaltee pirojektii investmentii irraa madde irratti raawwatiinsa hin qabaatu.
- 4) Labsiin, Dambiin, Qajeelfamniifi barmaatileen hojii Labsii kanaan walfaalleessan kamiyyuu dhimmoota Labsii kana keessatti haammataman irratti raawwatiinsa hin qabaatan.

58. Yeroo Labsiin kun Hojiirra Itti Oolu

Labsiin kun guyyaa Magaalata Oromiyaa irratti maxxanfamee bahe irraa egalee hojiirra kan oolu ta'a.

**Finfinnee,
Guraandhala 11 Bara 2015**

**Shimallis Abdiisaa
Pirezidaantii Mootummaa Naannoo Oromiyaa**